

1-17976

ENSV PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALJAANNE

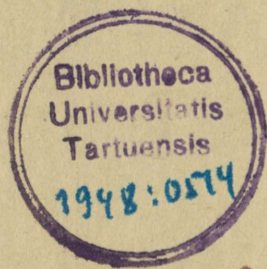
SUNDEKSEMPLAR

**LAIENDAME
HEINASEEMNE-
KASVATUST**

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“ · TALLINN 1948

ARH

✓

15060

A-17976

ARHIIVKOGU

HEINASEEMNEKASVATUSE LAIENDAMISE VAJADUSEST

EK(b)P Keskkomitee XVI pleenum, läbi arutanud UK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsuse „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil“, otsustas Eesti NSV loomakasvatuse arendamise neljanda viisaastaku plaani täitmiseks tunduvalt laiendada söödabaasi, mis ei rahulda areneva loomakasvatuse suurenevat söötade tarvet. Otsuses juhitakse tähelepanu vajadusele võtta tarvitusele laialdased abinõud heina- ja karjamaade toodangute parandamiseks, uute heina- ja karjamaade rajamiseks ning metsistunud kultuurrohumaade taastamiseks, sest nende looduslike võimaluste mittekasutamises seisabki söödabaasi peamine nõrkus.

Otseseks abinõuks looduslike ja metsistunud kultuurrohumaade rohu- ja heinatoodangu tõstmiseks on kõrgeväärtusliku heinaseemne külv kas pealtharimisvõtete rakendamisega või madalasaagiliste heinkamarate ümberkõniga. Selle otsustava abinõu rakendamist takistab heinaseemnekasvatuse praegune seisukord, mis ei kindlusta eespool loeteldud ülesannete täitmiseks küllaldast seemet. Seepärast tuleb täie tõsidusega asuda heinaseemnekasvatuse laiendamisele nii põldheinakasvatuse külvipindade suurendamise kui ka rohumaade toodangute tõstmise eesmärgil, et tagada loomakasvatusele kohalikel söötadel rajanev tubli söödabaas.

Heinaseemnekasvatamise tehnika ja heintaimede tundmaõppimiseks ning heinaseemnekasvatuse laialdaseks propageerimiseks on rajatud ja rajamisel põllumajanduslike tehnikumide ja koolide, agrozooveterinaar-jaoskondade,

rahvamajade, koolimajade ja kolhooside juures näitlikud heinaseemnepõllud kõigi Eesti NSV-s kasvatatavate heintaimede alal. Seepärast tuleb kõigil põllumajandusala töötajail — nii noortel kui vanadel — kasutada võimalust näitlikel heinaseemnepõldudel teadmiste ja kogemuste omandamiseks, et oskuslikult rajada ja laiendada heinaseemnekasvatust kõigis vabariigi majarais.

Vaatleme lühidalt heinaseemnekasvatuse agrotehnikat ja õpime tundma tähtsamate heintaimede omadusi seemnekasvatuse ja rohumaade kultuuri seisukohalt.

HEINASEEMNEKASVATUSE AGROTEHNIKAST

KÖRSHEINTE SEEMNEKASVATUS

Maa valik ja ettevalmistamine külviks omab kõrsheinaseemnekasvatusel suurt tähtsust. Kõrsheinaseemnepõld annab lõikust 2—6 aastat, olenedes peamiselt heina liigist, kuid ka sellest, missugused kasvutingimused on loodud maa ettevalmistamise ja valikuga.

Heinaseemnepõlluks tuleb valida põld, mil kasvanud eelvili on saanud laudaväetist ja on olnud kasvuaja kestel umbrohust puhas. Sobivaks eelviljaks võib lugeda lopsakalt kasvanud kartulit ja juurvilja, sest vaheltharimisega on ära hoitud põllu umbrohtumine. Juhul, kui juurvilja ei ole hoitud piinlikult puhtana, võiks soovitada sobivaks eelviljaks veel tugevat talivilja.

Maa ettevalmistamine algab sügisel koorimiskünniga, mis täidab oma otstarvet umbrohtude hävitamisel seda paremini, mida varem see sünnib. Koorimine võiks toimuda kohe pärast eelvilja rõuku või kuhja koristamist. Koorimiskünnile järgneb hilissügisel sügavküünd. Kui tahetakse põldu täiendavalt väetada laudasõnnikuga, tuleb seda teha sügisel. Kevadisel laudaväetise andmisel peab sõnniku sisseküünd toimuma varakevadel, mille järel põld tuleb äestada pärast künnivagude harjade vähest tahenemist.

Sügisel küntud põllul algab kevadine maaharimine libistamisega, millele kohe järgneb äestamine, sest maaharimise ülesandeks on kõigi võtetega säilitada mulla niiskust.

Niiskust peame aga kõrsheinaseemnepõllu rajamisel hoidma suure hoolega, sest umbrohu hävitamine viib külvi kesk-suvele ja siis on sademeid vähe loota.

Järgnevalt kohendatakse põldu vedruäkkega, mille järel see rullitakse üle ja kohe äestatakse kergemate äketega. Talve jooksul liialt tihedaks vajunud põllul võib osutada tarvilikuks koguni korduskünd, sest külviajaks peab hästi ettevalmistatud maa olema küll tihedaks vajunud, kuid mitte sügavalt plinkunud. Tiheda mullakihi peale peab jääma kohendatud sõre muld viimasest äestamisest kergemate äketega äestades. Külvamisel peab seeme sattuma tihedale kihile, et ta saaks idanemiseks vajalikul määral niiskust alumistest kihtidest.

Külviaeg ja külv. Õigesti ettevalmistatud maale võime külvata varakevadest kuni suve lõpuni. Olenevalt ilmastikust ei ole kogu see ajavahemik mitte ühtlaselt soodus, samuti on heintaimedel külviaja suhtes erinevad nõuded. Neil põhjustel on parem, kui maa ettevalmistus seda lubab, külvid teostada kevadel. Olenevalt seemnete idanemise ja taime algarenemise kiirusest on tarvis osa heintaimede seemne külve teostada varem. Näiteks tuleb aasnurmiku ja punase aruheina külv teostada hiljemalt juuni lõpul või juuli esimestel päevadel, seevastu aga võib timutit külvata isegi augusti keskpaiku.

Heinaseemnete soodus külvisügavus on 2—3 sm. Heinaseemnepõllud tuleb külvata reaskülviga ja kateviljata. Suuremate pindade külviks kasutatakse käsikülvimasinaid või isegi hobustega veetavaid masinaid. Väiksemad seemnepõllud külvatakse käsitsi, mille järel muld rehaga peale tõmmatakse ja rea koht kinni rullitakse.

Hooldamine kasvu ajal seisab reavahede vahelharimises umbrohutõrje ja mulla kobendamise eesmärgil. Pärast heinaorase tärkamist aetakse reavahed läbi käsitsilükatava kultivaatoriga; väiksemad pinnad puhastatakse umbrohust käsitsi või kõplaga. Algul hävitatakse just rea külje all tõrganud umbrohud, sest hilisem hobujõul veetava siilkultivaatoriga reavahede läbiajamine hävitab reavahede keskel arenenud umbrohud. Ridades tekkinud umbrohud

tuleb varakult käsitsi välja kitkuda. Siiliga läbiajamine algab siis, kui oras on 10—15 sm pikk, seejuures tuleb jälgida, et siil ei matakse kohati noort heintaime ridades. Siili oskab valmistada iga osavam sepp — kas puust või rauast.

Kui esimesel aastal on reavahedes umbrohutõrjet teostatud korralikult, seisab järgneval aastal hooldamine ainult varakevadises ja sügiseses siiliga läbiajamises ja ridadel tärkava umbrohu ning võõrliikide väljakitkumises. Umbrohutõrjest oleneb, missuguseks kujuneb peksmisel seeme võõrliikide ja umbrohtude sisalduselt.

Heinaseemnepõld nõuab igal aastal varakevadel tugevat väetamist kunstväetistega. Nimelt tuleb anda ha kohta 100 kg kaalisoola ja 200 kg superfosfaati ning kohe pärast maa sulamist 200 kg lämmastikväetisi. Soomullal aga pole vajadust lämmastikuga väetamiseks.

Seemnepõllu koristamine ja heinaseemne peksmine.

Seemnehein koristatakse kohe, kui seeme on peaaegu küps. Koristusküpsuse saabumist tuleb tähelepanelikult jälgida, seejuures mitte lastes end eksitada kõrrevärvusest. Näiteks variseb hilisnurmik juba siis, kui kõrs on alles üsna roheline. Suuremad heinaseemnepõllud niidetakse heina- või viljaniitjaga või koristatakse isesidujaga. Lamandunud seemnepõllud tuleb paratamatult, samuti nagu liig väikesed põllud, niita vikatiga või lõigata sirbiga. Kõrsheinad seotakse väikestesse vihkudesse, mille läbimõõt on 12—15 sm. Vihud asetatakse 5—7 kaupa hakki. Seejuures peetagu meeles, et koristada võib kõrrelisi igasuguse ilmaga. Pärast umbes kahenädalast põllul kuivatamist ilusate ilmadega seemnehein kas pektakse või veetakse varjualustesse. Seemneheina pikemaks ajaks põllule jätmine, eriti vihmaste ilmadega, kahjustab seemne väärtust.

Väiksema ulatusega seemnekasvatamisel on rabamine üks lihtsamaid viise kõrsheinte seemnete vabastamiseks varte küljest. Seemneheina kuivus mõjub seemnete eraldumisele soodustavalt. Raskemini eralduvad kerged ja kärvased seemned, nagu nurmika ja aasrebasesaba seemned, ja eriti raskelt varakult koristatud timuti seeme. Timutiseemne täielikumaks eraldamiseks lastakse rabatud

vihud viljapeksumasinast läbi. Muuseas, põldheinaseemne masinasse lastud timuti seemneheinast ei eralda masin kõiki seemneid, vaid tekitab peale selle kahju timutiseemnete koorimise näol. Kooritud timutiseemne on aga tunduvalt madalama idanevusega. Timutiseemne eraldamisel tuleb pida soovitavaks esmalt timutit rabada ja alles selle järel lasta see läbi masina.

Suuremate koguste puhul toimetatakse kõrsheinaseemne peksmist viljapeksumasinaga. Masinaga pekstes tuleb hooldada, et masin oleks korralikult puhastatud muudest seemnetest ja prahist. Olemasolevate sõelade seadmisega tuleb katsuda saada heinaseeme, mis on puhas igasugusest prahist.

LIBLIKÕIELISTE SEEMNEKASVATUS

Maa valiku ja selle külviks ettevalmistamise, külvi ja kasvuaegse hooldamise kohta liblikõieliste heinaseemne reaskultuurina kasvatamisel maksavad samad juhised, mis kõrreliste heinaseemne kasvatamisel. Erinevuseks on see, et kõiki liblikõielisi külvatakse praegu valdavas ulatuses katevilja alla, ehkki reaskultuurina seemnepõldude rajamisel on katevilja alla külviga võrreldes eeliseid.

Põldheinas esinevad meil punane ja rootsi ristikhein koos timutiga, mis pärast põldheinaseemnekasvatust ei võimalda toota punase ega ka rootsi ristikheina seemet täiesti puhtalt. Ristikuseemne kasvatamiseks tuleb eraldada ühtlane ja õiterohke põldheina osa, et kindlustada suuremat seemnesaaki. Teatavasti teostavad ristiku tolmlenemist putukad, kimalased ja mesilased, mis pärast nende puudumise või vähene lend ristikupõllule võib esile kutsuda punase ristikheina seemne saagi äpardumise. Selle ärahoidmiseks tuleb põld jätta raiesmike ja heina ning karjamaade lähedusse, et toimuks ristikheina tolmlenemine.

Põldheinakasvatuse laiendamiseks tuleb seemnepõllu suurus igas majandis määrata selliselt, et oleks kindlustatud seemne saamine mitte vähem kui ühe põllu külviks igas külvikorras.

Et ristiku õitsemine kestab mitu nädalat, siis valmib ristikuseeme ebaühtlaselt. Seepärast ei saa oodata kõigi

nuttide valmimist, vaid koristamisaeg tuleb valida rohkem seemet sisaldavate nuttide küpsuse järgi. Seemne puhtuse tõstmise eesmärgil tuleb seemnepõldudelt umbrohi välja kitkuda.

Punase ristikkeina sortide ja päritolu erinevate omaduste tõttu esineb meil punast ristikut vara ja hilja õitseva vormina. Varajase ristikkeina tugevam ädalakasv ja ädalast seemne saamise võimalus on põhjustanud tema levimist, kuid nõrgema talvekindluse pärast peab varajase punase ristikkeina kasvatamisele üleminekuga olema ettevaatlik.

Punast ristikkeina on soovitatav seemnekasvatuse otstarbel külvata reaskultuurina suvivilja alla (talivilil varjab seda liialt) ja sügisel pärast suvivilja koristamist reavahed läbi ajada. Ilma läbiajamiseta kaotab seemnepõld palju neist eelistest, mida ta muidu omab laiialtkülviga võrreldes.

Rootsi ristikkeina seemne kasvatamisel on eriti tarvilik seemnepõld puhtaks kitkuda, sest muidu ei ole võimalik seemet peenikesest umbrohust (väike oblikas) puhastada.

Valge ristikkeina seemneheina niitmisel karjamaa pindadelt tuleb vikat varustada erilise kokkupühkijaga või poognaga; vilja- või heinaniitjaga niitmisel tuleb nende ette monteerida platvorm nuttide kogumiseks.

Valget mesikat tuleb niita kõrgelt vikati või masinaga. Et põldheina seemneheina peksumiseks kasutatakse enamasti peksumasinat, tuleb seeme hiljem prahist ja umbrohu-seemneist puhastada. Et ristikuseemnehõõrujatega ei ole varustatud kõik peksumasinad, jääb osa seemet tavalisel peksumasinast läbilaskmisel nuttidesse. Külma ilmaga peksumisel eraldub seeme nuttidest paremini.

TAHTSAMAIST HEINTAIMEDEST

A. LIBLIKÕIELISED HEINTAIMED

Punane ristikein on üks tähtsamaid heintaimi tavalises põldheinas koos rootsi ristikuga ja timutiga. Puhtalt ei ole soovitatav heinaks külvata. Kõlbab ka väga hästi niidusegudesse — 3 kuni 4 kg hektaarile; on tarvilik looduslike ro-

humaade pealtparandamisel pealtkülviks, tühikute täiteks ja kamara tihendamiseks heina- ja karjamaal, tõstab kamara söödavust ja saagi väärtust. Põldheinana püsib põllumaal 2—3 aastat. Nõrgema talvekindlusega päritolud kaovad esimesel aastal. Esinevad varajane punane ristikhein, mis on levinud oma tugeva ädalakasvu tõttu, kuid talvekindluselt on üldiselt nõrgem, ja hiline ristikhein, mis annab suure esimese lõikuse, kuid ei oma nii tugevat ädalakasvu ega lähe ädalas teistkordselt õitsema. Põldheinasaagi ikaldumisest hoidumiseks tuleb kasutada talvekindlamat hilist ristikheina.

Seemnesaak on väga kõikuv, alates mõnest kilost kuni 400—500 kg 1 hektaarilt.

Rootsi ristikhein on teine tähtsam liblikõieline heintaim. Saagilt nõrgem punasest ristikheinast, sobib paremini niisketele ja rasketele muldadele. Vähem tundlik talvekahjude vastu kui punane ristikhein, seemnekasvatuseks kindlam. Parema kestvuse pärast sobib niidusegudesse (soomullal ei püsi kaua), pealekülviks vanadele kamaratele ja metsikute rohumaade pealtparandamiseks. Võib anda seemet juba külviaastal. Kiire algarenemise tõttu võetakse püsisegudesse mitte üle 2—4 kg hektaarile, kuid sobib vaheldusniidule. Seemnesaagilt hea, seemet annab üle aasta.

Valge ristikhein omab tähtsust karjamaataimena. Seemnekasvatus on vähe levinud, hektaari saak 100—400 kg. Esineb palju sorte. Ei kannata põuda ega külma talve, eriti aga kamara paljakssöötmist. Kasvab isegi vähenõudlikel klibustikulistel põldudel. Seemet võib mõnikord koguda karjakoplitest, isegi kuni 150 kg hektaarilt.

Valge mesikas on sobiv silo-, haljasväetis- ja meetaimeks. Külvata suvivilja alla varakevadel või puhaskultuurina. Areneb hästi lubjarikastel muldadel ja seal, kus ei esine liigniiskust; Lõuna-Eestis kasvatamisel vajab muld eelnevat lupjamist ja seeme mügarbakteritega eostamist. Talvele väga vastupidav. Külviaastal vajab kaalium-fosforväetist, sest külviaasta arenemisest oleneb seemnesaak. Soodsates tingimustes annab hektaarisaguna 1000—1500 kg seemet. Seemnesemika koristamisega ei tohi hilineda.

B. KÖRRELISED HEINTAIMED

Timut on etendanud seni kõrrelistest heinakasvatuses tähtsaimat osa; põldheinakülvides esineb ta ainukese kõrrelisena, samuti omab ta olulist tähtsust uudismaadele heinkamara soetamisel. Ta on suure vastupidavusega iga-sugustes tingimustes: ei karda külma, ega jäätust, on väga leplik kasvutingimuste suhtes. Heades tingimustes annab ta suuri saake, näiteks kultiveeritud madalsool. Sobib vaheldusniidule külvamiseks. Püsiniidu- ja karjamaa-segudesse võetakse vähemas koguses, muidu lämmatakse ta teised taimed. Ädalakasv on kuivades oludes suhteliselt nõrk. Kestus 5—7 aastat. Seemnesaak on 4—5 aasta kestel reaskülvis rajatud põllult korralikul hooldamisel 300—500 kg hektaarilt. Tunnustatud sordiks on Jõgeva 54.

Pärisaruhein on tähtis karjamaa- ja niidutaim. Sobib võtta põldheinasegudesse. Söödaväärtus hea, ädalakasv rahuldav. Kannatab katevilja alla külvi. Põldheina segusse on soovitatav võtta hektaari kohta 7—8 kg timuti- ja keraheinaseemet. Seemnekasvatuseks sobivad huumusrikkamad mullad. Pärisaruhein on õrn jäätuse suhtes. Annab laialtkülvis seemnesaaki 1 aasta, reaskülvis 3—4 aastat. Esimese lõikusaasta seemnesaak võib olla kuni 1000 kg hektaarilt, tavaliselt on see 600—700 kg. Teisest aastast alates langeb seemnesaak 400—500 kg-ni ja edaspidi veelgi. Seemne varisemine on ühe päeva küsimus. Paljundamisel on kaks sorti: Jõgeva 47 ja Lyngby.

Kerahein omab oma varajase ja kiire kasvu tõttu tähtsust karjamaasegudes. Sobib kuivematel muldadel kasvatamiseks, sest on põuale vastupidav. Ädalakasv on hea. Ei kannata jäätust, soomaadel on püsimine kõikuv. Soovitatav võtta põldheinasegusse põldheinasaagi äpardumise juhuks. Puuduseks on kõrre kiire puitumine kevadel. Maa suhtes pole nõudlik. Seemnekasvatus ei õnnestu soos. Seemnesaagi suurus ja kindlus on kõikuvad, paremal juhul annab kuni 500 kg hektaarilt. Ei tohi lasta üle valmida. Talvekindlaim sort on Jõgeva 220, kasvatatakse veel Daehnfeldi ja Scandia keraheina.

Aasnurmikas on tähtsaim võsundiline alushein püsiniitude ja karjamaade rajamiseks. Omab kõrget söödaväärtust. On väga püsiv heinataim. Sobib huumusrikastel muldadel kasvatamiseks, kus areneb kiiresti maa-aluste võrsete kaudu. Kehvematel tingimustes annab maad punasele aruheinale. Oma pikaldase algarenemise tõttu ei kannata kattevilja alla külvi. Seemnekasvatus võib ebaõnnestuda, kui umbrohud arenevad kiiremini ja nende hävitamisel hävib palju aasnurmikataimi. Seemnekasvatuseks on sobiv ka soomuld, peale pehmete huumusrikaste muldade. Seemnesaaki annab niikaua, kuni on võrsumisvõimalusi, mispärast külvata ainult reaskülvis. On paljundatav seemnekasvatuseks ka kevadise istutamise teel ruutudesse, 1×1 m või $1 \times 0,5$ m vahedega, millel annab seemet järgmisel aastal. On talvekindel, seemnesaagid kõiguvad 200—300 kg hektaarilt. Mineraalmullas annab seemet 3 aastat, soomullas kauem.

Kasvatamisel on sordid Jõgeva koguvalik ja Mikuri.

Punane aruhein on teine tähtsam alushein karjamaade ja püsiniitude rajamiseks. Söödataimena kasvatatakse ainult võsundilist vormi, ehkki looduses esineb ka puhmikuline vorm, mis on vähema väärtusega. Väga vastupidav talvele ja jäätusele, lepib kehvade kasvutingimustega. Külviaastal on pikaldase algarenemisega (siiski kiirem aasnurmikast). Niidul kipub teisi välja tõrjuma, kui teda segusse palju võtta. Ainult reaskülvis annab seemnesaaki tasuvalt 2 aastat, esimesel aastal 600—800 kg hektaarilt, teisel poole sellest.

Paljundamisel on Jõgeva aretis.

Aasrebasesaba kannatab miiskematele maadele ja soodele külvi, ei karda üleujutust, talvekülma ja jäätust. Nõuab toiteainerikast ja põhjavee all alati mittekannatavat maad. Levib lopsakalt kevadistes üleujutuspaikades. Segudesse võetakse teda vähe, sest varajase valmivuse tõttu (õitseb mais) külvab ta end ise. Seemnekasvatus on seemne ebaühtlase valmivuse ja karvasuse tõttu raske. Keskmise seemnesaak kõigub 100—200 kg vahel hektaarilt, põllu iga on isegi 5—6 aastat, andes ühtlaselt saaki. Ebaühtlase

valmivuse tõttu koristatakse varavalminud pead ridasid pidi kõndides käsitsi, tõmmates need varre küljest lahti. Paljundamisel on Jõgeva aretis.

Ohtetu luste on kõrge võsundiline pealishein. Kohane hästikõdunenud kuivapoolsetele madalsoodele, kus teised liigid kuivuse tõttu hästi ei kasva. Väga kohanemisvõimeline ja vastupidav. Külvatakse puhtalt, sest soodsais tingimustes kasvades lämmatakse ta teised. Toiteväärtus alla keskmise, ädalakasv väga tugev. Seemnekasvatuseks valida keskmised maad, sest kergetel muldadel ja soos annab kõluja seemne. Keskmine saak 200—300 kg hektaarilt, põllu kestus 5—6 aastat. Seemnepõldu võib rajada ka istutamise teel 1×1 m vahedega ruutu. Paljundamisel on Jõgeva ja Tooma ohtetu luste.

Hilisnurmikas (soonurmik) on puhmikuline alushein, sobiv eriti niiskematele huumuserikastele mineraalmuldadele ja soomuldadele, kus ta annab suuri heinasaake. Sobib vaheldusniidu segusse koos timuti ja rootsi ristikheinaga. Seemnepõld annab saaki 4—5 aastat, keskmiselt 300—400 kg hektaarilt. Vananedes saak väheneb. Kasvatatav ainult reaskülvis ja nõuab väga hoolikalt ettevalmistatud maad. Külvisügavus 1 sm. Koristamisajaga tuleb olla väga ettevaatlik, kipub varisema roheline kõrrega. Seeme vajab karvadest puhastamiseks hõõrumist, nagu aasnurmika seemgi. Paljundamisel Jõgeva nr. 453.

Prantsuse raihein on vastupidav ainult kuivades kasvutingimustes, märjal maal (soos) kaob ta kiiresti. Põuale eriti vastupidav. Sobiv kuivade maade seemendamiseks. Ädalakasv on tugev. Seemnepõllu kestvus on väga pikk, seemnesaak 300—500 kg hektaarilt. Kiire algarenemise tõttu ületab umbrohud. Variseb väga kiiresti. Paljundamisel Jõgeva aretis.

ANDMED TAHTSAMATE HEINTAIMEDE SEEMNE- KASVATUSE KOHTA

Liik	Külviaeg	Reas vahede laius sm	Külvinorm kg/ha	Sobivamad mullad
Punane ristik	Kevad, juuli	40—50	Reas 6—10, laialt 15—20	Keskised põllumullad
Rootsi ristik	Kevad, juuli	40—50	Reas 5—8, laialt 10—15	Igasugused põllumullad
Valge ristik	Kevad, juuli	30	Reas 6—8, laialt 10—12	Kergemad ja keskmised mullad
Valge mesi- kas	Kevad	50—60	Reas 10—15, laialt 30—40	Lubjarikkad rühkmullad
Timut	Kevadest augusti kesk- paigani	40—50	Reas 6—10, laialt 12—15	Kõik mullad peale liig põu- da kartvate, ka soo
Pärisaruhein	Kevad, juuli esimene pool	45—50	Reas 10—15, laialt 25—40	Viljakad mine- raalmullad
Kerahein	Kevad, juuli algus	45—55	Reas 8—10	Keskised ja kergemad põllumullad
Aasnurmikas	Kevad	55—60	Reas 6—8	Keskised ja kergemad põllumullad, ka soo
Hilisnurmi- kas	Kevadest augusti esi- meste päeva- deni	40—45	Reas 6—7	Keskised põl- lumullad, ka soo
Punane aru- hein	Kevad	45—50	Reas 7—8	Keskised ja kergemad põllu- mullad

EXDINI. 101. 1971.

Liik	Külviaeg	Reas vahede laius sm	Külvinorm kg/ha	Sobivamad mullad
Aasrebase-saba	Kevadest augusti esimeste päevadeni	45—50	Reas 8—10	Niisked, humuserikkad mullad, ka soo
Ohtetu luste	Kevadest augusti esimeste päevadeni	60—65	Reas 15—20	Kergemad, kobedad mullad
Prantsuse raihein	Kevadest juuli lõpuni	50—60	Reas 15—20	Keskmiised ja kergemad mullad

Vastutav toimetaja E. Laanela.

Tehniline toimetaja V. Alev.

Увеличим выращивание семян трав.

На эстонском языке.

Ladumisele antud 8. VI 48. Trükkimisele antud 9. VI 48. Paber 56×79 cm ¹/₁₆. Trükiarv 20 200. Trükitähti trükipoognas 35 840. Trükipoognaid 1. Arvutuspoognaid 0,61. MB-05643. Tellimise nr. 844. Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk t. 54/58.

Koguge

*looduslikelt kohumaadelt
heintaimi ja heinaseemneid
seemnelappide rajamiseks!*

---

tu,
TASUTA

4-17976

JÄTTA IGAST RISTIKUPÕLLUST
SEEMNELAPID,

mis võimaldavad järgneval aastal ühe põllu täiskülvamist ristiku alla, kindlustades sellega sööda-
baasi kiire laiendamise ja mullaviljakuse tõusu!

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00497096 0

48 489